

Arkiwwashing

ULA IRURETAGOIENA

Ez ezazue bilaketarik egin, arkiwwashing nik asmatutako hitza da, arkitektura zuritze eta soluzio huts gisa erabiltzen den uneetarako ahortzekoa. Izan ere, eraikin publiko bat erakitzea politika egiteko modu gisa ulertu izan da, eraikin batek bere horretan eraldaketarako pilula magikoa izango balu bezala. Proiektu batzuek espazio bat halabeharrez behar dute, batzuetan proiektua bera hazteko, besteetan behin proiektuak forma duenean. Proiektu sozial, kultural eta politikoez ari naiz. Eraikin eta arkitekturaren botere eraldatzailean sinistu arren, arkitektura eta proiektuaren elkar-lanketa egon ezean, promozio hutsa izan daiteke, eta arkitektura egitea diru-inbestitze handiegia da marketin-tresna gisa erabiltzeko.

Donostian gehien irakurtzen den komunikabidearen eskutik jakin dugu Donostiako Gros auzoan BCC Basque Culinary Center eraikin berri bat egingo dela. Hainbat render argitaratu dira –porno-grafia arkitektonikoa deitzen diogu arkitektura jargoian-. Asmatuko zenutenez, berria asteburuko vermoutherako elemente arkitektonikoa izan da. Miramonen dagoen BCC berriaren bikia izan nahi du, Miramonekoa plater metaforarekin egin, Grosekola olatuena erabiliz. Ohitura galdua genuen arkitekturak foku mediaticoa bereganatzea, sona handiko arkitekto bulego baten oihartzunarekin hiri erdiguneko ikono bat sortzearen errezeta zabaltea. Iraungita dagoen elikagai baten antzera begiratu diogu eraikinaren formari eta marrazkiari, polita baina eraikigarriak ez diren xehetasunei, aurrekontu eskasarekin egingarria ez den emaitza bati.

Baina eraikin berriaren mehatxua ez da broma bat eta Manteoko bizilagunen artean sinadura bilketan hasiak ziren berria atera baino lehen, espazio libre gutxiko auzoan arnas-espazio lapurreta gauza serioa delako. Donostiako Plan Orokorraren berrikuste prozesua parte-hartze fasean da une honetan eta beraz, aldrebeskeriak zer-nolako neurria hartuko duen, oraindik airean dela pentsatu nahiko nuke. ●

Egun batez plaza bat irabazi hizkuntz gatazkari

ESTITXU EIZAGIRRE KEREJETA

Ekainaren 4an euskarak eta euskarazko sormen lanek hartuko dute Ziburuko plaza egun oso batez. Hilabete lehenago Célibe Mounolek herriko lehen idazleari buruzko hitzaldia eman zuen Herriko Etxean, gela bete jenderen aurrean, Joanes Etxeberri ahanzturatik ateratzeko xedez.

XVII. mendeko lehen erdialdean, euskal literaturaren pizkunde famatuko kideetako bat izan zen, eta Axularrek eman zion oniritzia honen liburu-etako bati argitaratu zedin. Ziburun, Saran eta Donibane Lohizunen ernetu zen pizkunde hartan ere euskaraz idaztea ez zen eroso, idazleek erasoak jasaten zituzten, Mounolek azaldu zuenez. Horregatik eskatzen zioten babesa elizako eta herriko jaun boteretsuei, liburuen sarrera hitzetan: argitaratu ostean etorri ahal ziren kolpeetatik babesteko. Hizkuntza gatazka agerikoa zen garai hartan ere, eta Etxeberriren ohorez bertsoak jarri zituen Irigoiti medikuak hala idatzi zuen: “Aspaldion zegoena guztiontzat azpiko /Etxeberri altxaturik goren mailan da jarriko. / Euskaldunak hel bekizkit haren ohoratzer / zeren euskara eman duen erdararen gainera”.

Mounolek azaldu zuen euskarazko liburugintza kontraerreformak sorrarazi zuela. Trentoko Kontzilioaren ostean Eliza Katolikoak euskarazko liburuak sustatu zituen, kristautasunaren doktrina zabaltzeko eta herritarrak fedearan arrastoa sartzeko. Horregatik dute gai erlijiosoa euskarazko garai hartako testuek. Mounolek Etxeberriren testuak irakurri zituen, bertsoz emanak direnak, eta laikoei ere gozagarri gertatu zitzaizkien. Izan ere, eguneroko bizitzako une zehatz bakoitzarentzat sortu zuen errezu bat, eta beraz, zehaztasun handiz erretratatu zituen eguneroko pasarteak. Bere bertsoen artean nabarmentzen dira arrantzaleentzako berariak jarri zituenak: garai hartan balea arrantzatzeko zeharkatzen zuten Atlantikoa ziburutar arrantzaleek eta eginkizun horietan zituzten gorabehera arriskutsuak kontatu zituen, koadro baten aurrean bageunde bezala eszenak ikusgarri eginez. Plazer duenak, hitzaldiaren kronika eta Etxeberriren hainbat testu irakurgai dauzka argia.eus webgunean, Ziburuko Liburu eta Disko Azokaren kanalean (www.argia.eus/ziburuko-euskal-liburu-eta-disko-azoka).

Publikotik kide batek oroitarazi zuen Etxeberri apaiza bizi izan zen garai historikoan erre zituztela Ziburuko sorginak. Mounolek galdera hau utzi zuen airean: “Zinez aztertzea litzateke gure idazle horiek zer jarrera izan zuten inkisizioaren ekintzen aurrean. Ez zuten horretaz deus idatzi”.

Ederra izango da ekainaren 4an Joanes Etxeberriren herrian eta euskal literatur pizkundearen parajeen, oraindik Euskal Herrian errealtatea den hizkuntza gatazkari egun batez plaza bat irabaztea. Egungo eta betiko ortodoxien begietatik sorginen sutara botatzekoak lirakeen sei libururen aurkezpena dastatuz, eta mahairik mahai euskarazko sormen lanekin gozatuz. ●